

Қыркүйек Кіші топ «Сұнкар»

№1 таңертеңгілік жаттығулар кешені

Жаяу жүру қалыпты, шенбер бойымен жүгіру.

1. "Қолымызды қүнге қыздырайық".

I.P.: аяқтарыңызды сәл алшақ қойыңыз, қолдарыңызды артқа қойыңыз (белдікте). Қолдарыңызды алға созыңыз, алақандарыңызды жоғары және төмен бұраныз, "ыстық" деп айтыңыз, артыңызға жасырыңыз. Тұрақты позицияны сақтаңыз. 6 рет қайталаныз.

2. "Тізедегі шапалақ".

I.P.: аяқтар бөлек, қолдар белдікте. Алға еңкейініз, тізенізді қағыңыз, "шапалақтаныз" деңіз, түзетініз, төбеге қараңыз, созыңыз. 5 рет қайталаныз.

3. "Жоғары көтерілу".

I.P.: өкшеге отыру, қолды белге қою. Тізе бүгіп, қол созыңыз, жоғары қараңыз, I. Р-ге оралыңыз.. Төмен түсіп, "отыр" деп айтыңыз. 5 рет қайталаныз.

4. "Қоян".

I.P.: аяғыңызды сәл жайыңыз, қолыңызды төмен түсірініз (қолдың орналасуы әр түрлі болуы мүмкін). 8-10 секіру және 8-10 қадам. Секіру онай, жұмсақ. Тыныс алу ерікті. 3 рет қайталаныз.

"Күн мен жаңбыр" төмен қозғалмалы ойын

Балалар тәрбиешінің қасында үйір-үйір болып тұрады. "Күн" командасты бойынша балалар жүгіріп шығып, ерікті қимылдар жасайды, "Жаңбыр" командасты бойынша тәрбиешінің қасына жиналады.

№2 таңертеңгілік жаттығулар кешені

Жаяу жүру қалыпты, шенбер бойымен жүгіру.

1. "Саусақтар ойнайды".

I.P.: аяғыңызды сәл жайыңыз, қолыңызды белдікке қойыңыз. Қолдарыңызды алға созыңыз, саусақтарыңызды, қолдарыңызды белдікке жылжытыңыз, 4-6-дан кейін қолдарыңыздан түсірініз. Дәл солай, қолдар екі жаққа. Тыныс алу ерікті. 4 рет қайталаныз.

2. "Еңкейіп, бойынды түзе".

I.P.: отыру, аяқты алшак ұстau, қолды артқa ұstau. Алғa еңкейіnіz, алғa қaraңыz, I. p-ge оралыңыz. Ерікті тыныс алу. 5 рет қайталаныз.

3. "Қысқа және ұзын, аяқтар".

I.P.: аяғыңызды сәл жайыңыз, қолыңызды белдікке қойыңыз. Отыру — қысқа аяқтар, тұру — ұзын аяқтар. 5 рет қайталаныз.

4. "Торғайлар".

I.P.: аяғыңызды сәл жайыңыз, қолыңызды төмен түсірініз. 8-10 секіру және 8-10 қадам. Ақырын, онай секірініз. Тыныс алу ерікті. 3 рет қайталаныз. Жаттығуды аяқтағаннан кейін жаяу жүруді ұзартыңыз.

Төмен қозғалмалы ойын ""Дауыс арқылы біл""

Ойын барысы: балалар шенбер бойымен жүріп, шенбердің ортасында мәтінді айтады.

Жүргізуши көзін жұмып, балалардың қайсысы оны шақырганын болжайды.

Ваня сен қазір ормандасың.

Біз сені шақырамыз: "А - у!"

Ал, кезінді жұм,

Ұялмаңыз,

Сені кім шақырды?

Тезірек біліп ал!

№3 таңертеңгілік жаттығулар кешені

Аяқпен жүру, шенбер бойымен жүгіру әдеттегідей.

1."Әкем, анам, ағам және мен біргеміз — тату отбасы!"

I. p.: аяқты сәл алшақ, қолды артқa қoю; сез алдында 8 рет шапалақтау:

I.p-ge оралу.. 3 рет қайталаныз.

2. "Бәріміз бірге еңкейеміз, Дене шынықтырумен айналысамыз!"

I. p.: аяқтар бөлек, қолдар белдікте. Алғa еңкейіnіz, алақаныңызды тізенізге қойыңыз, алғa қaraңыz. I. p-ge оралу 5 рет қайталаныз.

3. "Әкем үлкен, мен кішкентаймын. Мен кішкентай болсам да, алыста болсам да."

I. p.: аяғыңызды сәл жайыңыз, қолыңызды белдікке қойыңыз. Еңкейіп, қолдарыңызды төмен түсірініз. I. p дегенге қайта келу. 4-5 рет қайталаныз.

4. "Біз бірге секіреміз, Бұл өте қажет! Кім жоғары секіреді — Ана ма, Миша ма?"

I. р.: аяқтарыңызды сәл алшақ қойыныз, қолдарыңызды артқа қойыныз. 6-8 секіруді орындаңыз; қысқа журу (5-6 секунд). 2 рет қайталаңыз.

Темен қозғалмалы ойын "Балалардың тәртібі қатаң"

Ойын барысы: балалар залды шашылып-шашылып жүреді. Сигнал бойынша балалар колоннага жиналады.

Балалардың тәртібі қатаң,

Олар өздерінің барлық орындарын біледі.

Ал, көнілді кернейлендер:

Тра - та - та, тра - та - та!

№4 таңертекгілік жаттығулар кешені (жалаушалары бар)

Жаяу журу, саусакпен журу, шенбер бойымен жүгіру.

1. "Салют".

I.P.: аяқтар сәл алшақ, жалаушалар төмен түсірілген. Бүйірлері арқылы жоғары қарай кен көлденең сызырулар (3-4) және бүйірлері арқылы төмен түсірініз, "төмен" деп айтыңыз. 6 рет қайталаңыз.

2. "Еденге таяқпен".

I.P.: аяқтар иық енінде, жалаушалар артында, ортасынан ұстап, сұқ саусак таяқшада. Мүмкіндігінше алға енкейініз, еденге таяқпен тигізініз, түзетініз. Аяғыңызды бүкпеніз. 5 рет қайталаңыз.

3. "Аяқтар бүйірден".

I.P.: отыру, еденде жалаушалар өкшеде, қолдар артта тіреледі. Бір аяқты жалауша арқылы, содан кейін екінші аяқпен жылжытыңыз. Сондай-ақ, I. р-ге оралыңыз. Сол, дәйекті орындау. Басыңызды төмен түсірменіз. 5 рет қайталаңыз. 4

4. "Бұрылыштар".

I.P.: тізерлеп тұрып, жалаушалар екі жаққа. Онға (солға) бұрылышыңыз, құсбелгілерді қойыңыз. 4 рет қайталаңыз.

5. "Секіру".

I.P.: аяқтарды сәл жайып, жалаушаларды төмен түсірініз. Жалаушаларды алға-артқа сермен 3-4 серіппе, жалаушаларды сілкіп 10-12 секіру және 8-10 қадам. 3-4 рет қайталаңыз.

6. "Тыныс алу".

I.P.: дәл солай. Баяу екі жаққа және төменге құсбелгі қойыңыз, "төмен" деп айтыңыз. 4-6 рет қайталаңыз.

Төмен қозғалмалы ойын "Бұл менмін!"

Мұгалім балаларға қымылдарды қалай жасау керектігін көрсетеді, мәтінді мәнерлеп айтады. Балалар қымылдарды ересек адамға еліктеу арқылы орындауды. Бұл көздер. Міне! Міне! (Алдымен сол, содан кейін он қөзді көрсетініз.) Бұл құлақ. Міне! Міне! (Алдымен сол жақ құлақтан, содан кейін он жақтан алышады.) Бұл мұрын! Бұл ауыз! (Ауыз сол қолмен, мұрын он қолмен көрсетіледі.) Арқасы бар! Міне, іш! (Сол алақанды арқасына, он алақанды асқазанға қойыңыз.) Бұл қаламдар! Шапалақ, шапалақ! (Екі қолды созыңыз, екі рет шапалақтаныз.) Бұл аяқтар! Жоғары, жоғары! (Алақандарыңызды жамбастьарыңызға қойыңыз, екі рет таптаңыз.) Ой, шаршадың ба! Мандаймызды суртеміз. (Он алақанмен майдайдан жүргізеді.)

№5 таңертекгілік жаттығулар кешені

"Таңертек және кешке бетіңізді таза жууыңыз керек!"

Дені сау болу ушін,

Таза және әдемі,

Бетіңізді жууыңыз керек

Ақ жұмсақ сабынмен!

Сұлгімен сұртіңіз,

Тарақпен тараңыз,

Таза киім киіңіз

Содан кейін балабағшага барыңыз!

Шенбер бойымен, саусакпен журу, қалыпты жүгіру, саусакпен жүгіру.

1. "Алақандарыңды тазаландар"

I. р.: аяғыңызды сәл жайыныз, қолыңызды белдікке қойыңыз. Бір қол алға, алақанды жоғары қаратыңыз. I. р-ге оралу. Екінші қолмен бірдей. 3 рет қайталаңыз.

2. "Суды шайқайык"

I. р.: аяғыңызды сәл жайыңыз, қолыңызды бедікке қойыңыз. Қолдар жоғары; щеткамен айналмалы қозгалыстар — "суды шайқаңыз"; қолдар бедіктегі. Тыныс алу ерікті. 4-5 рет қайталаңыз.

3. "Аяғымызды жуайык"

I. р.: аяқтар бөлек, қолдар артта. Алға еңкейініз, тізенізді екі рет ұрынды, "менікі таза" деп айтыңыз. Қолдар артта. Тізенізді бүкпеніз. 4-5 рет қайталаңыз.

4. "Біз кереметпіз!"

I. р.: аяғыңызды сәл жайыңыз, қолыңызды тәмен түсірініз. 8-10 секіру және 8-10 кадам. Секіру онай, жұмсақ. Тыныс алу ерікті. 2-3 рет қайталаңыз.

Тәмен қозгалмалы "Көпіршік" ойны

Балалар мұғаліммен қол ұстасып, бір-біріне жақын тұрып шағын шенбер құрады. Мұғалім айтады:

Ісіп кет, көпіршік,

Жоғары және кеңірек үрлеңіз.

Ісіп кет, көпіршік,

Көпіршік сабынды және түрлі-түсті,

Үлкенді үрле,

Осылай кал, жарылып кетпесін.

Ойнышылар артқа шегініп, мұғалім "көпіршік жарылды!" деп айтқанша қол ұстасып тұрады. Балалар "Шапалақ!" деп қолдарын тәмен түсіріп, еңкейеді.

2 нұсқа "Көпіршік жарылды" деген сөздерден кейін шенбердің ортасына қарай жылжытыңыз, алі де қол ұстасып, "ш-ш-ш" дыбысын айтыңыз — ауа шығады. Содан кейін балалар көпіршікті қайтадан үрлейді — ұлken шенбер құра отырып, артқа шегінеді.

№6 таңертеңгілік жаттығулар кешені (Жапырактары бар)

Шенбер бойымен, саусақпен журу, қалыпты жүгіру, саусақпен жүгіру.

1. "Жапырактар ұшады".

I.P.: аяғыңызды сәл алшақ қойыңыз, жапырактарды арқаңызға қойыңыз. Жапырактарды бүйірлерінен алға қарай жылжытыңыз, жапырактарды шайқаңыз, I.P.-ге оралыңыз, "тәмен" деп айтыңыз. 5 рет қайталаңыз.

2. "Жапырактармен ойнайык".

I.P.: аяқтар иық енінде, жапырактары белдіктегі. Алға иілу, тізеге қарай жапырактар — дем шыгару — I.P. Сол, И.П. отыру, аяқтар бөлек. Балаларды аяқтарын бүкпенде үйрету. 5 рет қайталаңыз.

3. "Кезек".

I.P.: өкшелдерде отыру, жапырактары иықта. Бір жаққа бұрылып, жапыракпен еденге тигізуге тырысыңыз. Дәл солай, басқа жолмен. 4 рет қайталаңыз.

4. "Жапырактар құлап жатыр".

I.P.: аяғыңызды сәл алшақ қойыңыз, қолдарыңыздагы жапырактарды түсірініз. Жапырактары тербелетін бірнеше серіппелер, 10—12 секіру және орнында журу. 3 рет қайталаңыз.

Тәмен қозгалмалы ойын "Жапырақ тап"

Түгендеу: ағаштан немесе қағаздан жасалған парап.

Балалар мұғалімнің қасында шашыраңқы тұрады. Мұғалімнің қолында жапырақ бар. Мұғалімнің бүйірігімен балалар көздерін жұмады, бұл кезде мұғалім ойын аланының ішіне жапырақ жасырады. Мұғалім балаларды барып жапырақ табуға шақырады:

Жапырақ, балалар, сендер табасындар

Маган бір жапырақ экел!

Балалар ойын аланын аралап, жапырақ іздейді. Балалардың кайсысы бірінші болып жапырақ тауып, оны мұғалімге экеледі.

Ескертпе. Ойын басталар алдында балаларға жапырақ іздегендегі жүгіру емес, жүру керектігін ескергіңіз.

Таңертеңгілік жаттығулар кешені №7 "Әдемі етік"

Біздің аяғымыз бірге жүреді,

Оларда әдемі етіктер бар!

Етіктер жол бойымен жүреді,

Оларда шалыңтарда — сіз де жасай аласыз!

*Жаңбырда етік сұланбайды,
Біздің аягымыз құргақ болады!*

Шенбер бойымен, саусақпен жүру, қалыпты жүгіру, саусақпен жүгіру.

1. "Біздің аягымыз бірге жүреді"

I. р.: аяқтар иық енінде, қолдар төмен түсірілген. Қолдарынызды бүйірлеріңден жоғары көтеріңіз, қолдарынызды шапалактаныз. IР-ге оралу Тыныс алу ерікті. 4-5 рет қайталаныз.

2. "Әдемі етік"

I. р.: аяқтар белек, қолдар белдікте. Еңкейініз, етіктің саусақтарын саусақтарынызбен ұстаныз (мүмкіндігінше), түзетіңіз. IР-ге оралу Тыныс алу ерікті. 4 рет қайталаныз.

3. "Мыңты әтік"

I. р.: аяқтарынызды сәл алшақ қойыныз, қолдарынызды артқа қойыныз. Отырыныз, саусақтарыныздың ұшымен етіктің саусақтарын түртіңіз, тұрыныз, түзетіңіз. IР-ге оралу Тыныс алу ерікті. 4-5 рет қайталаныз.

4. "Аяқтар секірді, етіктер шаршады"

I. р.: аяқтар иық енінде, қолдар төмен. Қолдар бүйірден, мұрынмен терең тыныс алу. I. Р.-ге оралыныз, дем шығарған кезде "шаршадым" дег айттыныз. 3-4 рет қайталаныз.

"Тегіс шенберде" төмен қозғалмалы ойын

Балалар шенбер күрып, қол ұстасады. Мұгалім балалармен бірге шенберге тұрады. Мұгалімнің мәтінді оки бастаудың бір мезгілде балалар дәңгелек билерді солға немесе онға қарай бастайды.

Бәдемі етік киген овен шенбері

Біз бірінен соң бірі тегіс жолмен жүреміз.

Біз біртіндеп қадам жасаймыз.

Бір орында тұрыныз, бірге осылай жасайық!

Мұгалімнің "бір орында тұр" деген сезінен кейін барлығы тоқтап, бетін шенбердің ортасына бұрады.

Мәтіннің соңында мұгалім қандай да бір қимыл-қозғалысты, фигураны (енкейу, еңкейу, секіру, "серіппе" т.б.) көрсетеді.

Ескертпе. Бірнеше сабактан кейін сіз балалардың кез-келгенін қимыл-қозғалысын, фигурасын көрсетуге шақыра аласыз.

№8 таңертеңгілік жаттығулар кешені (жалаушалары бар)

Шенбер бойымен, саусақпен жүру, қалыпты жүгіру, саусақпен жүгіру.

1. "Толқындар".

I.P.: аяқтар сәл алшақ, жалаушалар төмен түсірілген. Алға-артқа сермеу (3-4), төмен. 4 рет қайталаныз.

2. "Жасырайық".

I.P.: аяқтар сәл алшақ, жалаушалар екі жаққа. Алға еңкейу, жалаушалар артқа (бүйірге). 5 рет қайталаныз.

3. "Бірге құсбелгілер".

I.P.: аяқтар иық енінде, жалаушалар бүйірде. Оңға (солға) бұрылыңыз, кеуде алдындағы жалаушалар бірге, I.p.-ге оралыныз, демалыныз. 4 рет қайталаныз.

4. "Секіру".

I.P.: аяқтар сәл алшақ, жалаушалар төмен түсірілген. 8-10 секіру және жалаушаны желбіретіп жүру. 3 рет қайталаныз.

"Тегіс шенберде" төмен қозғалмалы ойын

Жүргізуші мұгалім. Балалар шенбер күрып, оның ортасына айналады. Балалар қолдарын біріктіріп, мәтінді айта отырып, онға немесе солға жүреді:

Тегіс шенберде

Бірінен соң бірі

Біз біртіндеп жүреміз.

Бір орында тұр,

Бірге, бірге

Жасайық... осылай.

Содан кейін балалар тоқтайды, бетін шенбердің ортасына бұрады, қолдарын төмен түсіреді.

Жүргізуші қандай да бір қимыл жасайды, балалар оны қайталайды. Жүргізуші қозғалысты жақсы орындаған балалардың арасынан таңдайды.

№9 "Шырша-шырша" таңертенгілік жаттығулар кешені

Шырша, шырша,

Жасыл инелер,

Алтын шарлар,

Жарқын шамдар.

Аяз ата Жаңа жыл қарсанында

Ол бізге сыйлықтар әкеледі.

Шыршага бірге барайық,

Біз өз сыйлықтарымызды табамыз.

Шенбер бойымен, саусакпен жүру, қалыпты жүтіру, саусакпен жүгіру.

1. "Тікенді инелер"

I. р.: аяқтарыңызды сәл алшақ қойыңыз, қолдарыңызды артқа қойыңыз. Қолдарыңызды алға созыңыз, саусақтарыңызды жылжытыңыз, "тікенді" деп айтыңыз. IР-ге оралу Тыныс алу ерікті. 5 рет қайталаныз.

2. "Шырша бізben амандасады, лалтарын инелерімен бұлғайды"

I. р.: аяқтар бөлек, қолдар төмен. Тербелістер: бір қол алға, екінші қол артқа. 4-6 қимылдан кейін демалыңыз. Қозғалыстардың үлкен амплитудасына дағылданыру. Тыныс алу ерікті. 3-4 рет қайталаныз.

3. "Шыршаның астына тығылайық"

I. р.: аяқтарыңызды сәл алшақ қойыңыз, қолдарыңызды артқа қойыңыз. Отрыңыңыз, басыңызды төмен түсіріңіз, колыңызды тізенізге қойыңыз, "жасырыңыз" деп айтыңыз. I. р.-ге оралыңыз, туゼлгеніңіз жақсы. Жаттығуды қалыпты қарқынмен орынданыз. 5 рет қайталаныз.

5. "Шырша шайырдың ісін сезеді"

I. р.: аяқтар бөлек, қолдар белдікте. Қолдар бүйірден, мұрынмен терең тыныс алу. I. Р.-ге оралыңыз, дем шыгарған кезде "а-а-а!" деп айтыңыз. 3-4 рет қайталаныз.

"Шырша бұтағын табайық" тәмен қозғалмалы ойын

Түгендеу: шырша бұтағы..

Мұғалім сабак басталар алдында шыршаның бұтағын ойын алаңына жасырады. Балаларды оны табуга шақырады, ал мұғалім мұны белгілі бір белгілер бойынша жасауга көмектесе алады. Бұтақты тапқан бала оны мұғалімге әкеледі.

Ойын қайталанады.

№10 таңертенгілік жаттығулар кешені

Колоннада бір-бірлеп жүру, саусакпен жүру, қолды белдікте ұстау. Женіл жүгіру. "Аралар" жаттығуы "аралар гүлге отырды" деген сездермен "жужу-жужу" деп екі жаққа көтерілген қолдармен шенбер бойымен жүгіру. 2 бағаннан тұратын құрылыш.

1. "Шапалак"

I.P. тұру, аяқтар иық енінде, қолдар дене бойымен

C.1. қолды екі жаққа

2. қолды жоғары көтеру

3. қолды екі жаққа

4. I.P.

2. "Беткейлер"

I.P. аяқтар иық енінде, қолдар белдікте

C.1. алға еңкейу

2. I.P.

3. "Бұрылыстар"

I.P. аяқтар иық енінде, қолдар белдікте

C.1. онға (солға) бұрылу, қолды екі жаққа созу

2. I.P.

4. "Аяқтар қайда?"

I.P. Шалқасынан жатып, қолдар бастың артына тұзу

C.1. тікелей он (сол) аяқты жоғары көтерініз

2. I.P.

5. "Шарлар"

I.P. аяқтар аяқтың енінде, қолдар белдікте

C.1. орында екі аяқпен секіру

6. Тыныс алу жаттығулары.

**Сейлеу. Таңертен жалқау болмаңыз,
Жаттығуга барыңыз.**

Текшелері бар №11 таңертенгілік жаттығулар кешені

Колоннада бір-бірлеп жұру, саусақпен жұру, қолды белдікте ұстай. Женіл жүгіру. 2 бағаннан тұратын құрылыш.

1. "Текшениң жылжытыныңыз"

I.P. О.S. он қолдағы текше

C.1. саусақтарыңызды көтеріңіз, текшени екінші қолыңызға ауыстырыңыз

2. I.P.

2. "Тізе қағу"

I.P. аяқтар иық енінде, қолдар белдікте

C.1. денені алға еңкейту, текшени тұзу аяқтың тізесіне соғу,

"қағып-қағып" деп айту

2. I.P.

3. "Бұрылыстар"

I.P. отыру, аяқты айқастыру, қолды белдікке қою

C.1. онға (солға) бұрылу

2. I.P.

4. "Отыру"

I.P. аяқтың ені бойынша аяқтар, тәменде екі қолда текше

1. Отырыңыз, текшени қойыңыз (алыңыз).

2. I.P.

5. "Айналмалы шың"

I.P. аяқтың ені бойынша аяқтар

C.1. текшениң айналасында секіру

6. Тыныс алу жаттығулары

Сейлеу. Таңертен жалқау болмаңыз,

Жаттығуга барыңыз.

№12 таңертенгілік жаттығулар кешені

Колоннада бір-бірлеп журу, саусақпен журу, қолды белдікте ұстай. Женіл жүгіру. 2 бағаннан тұратын құрылыш.

1. "Шырша"

I.P. тұру, аяқтар иық енінде, қолдар дене бойымен

C.1. қолдар бүйірден жоғары

2. I.P.

2. "Айналага қарайық"

I.P. аяқтар иық енінде, қолдар белдікте

C.1. бүйірге, қолды бүйірге бұру

2. I.P.

3. "Жасыл инелер"

I.P. өкішеде отырып, қолдар тәменде

C.1. тізе бүгіп, қолды екі жаққа- жоғары кетеру

2. I.P.

4. "Жаңғак"

I.P. Шалқасынан жатып, қолдар дененің бойымен

C.1. тізедегі бүтілген аяқтарды көтеріңіз, қолдарыңызды олардың айналасына қойыңыз

2. I.P.

5. "Қайық"

I.P. асқазанға жатып, қолдар жоғары, аяқтар сәл кетерілген

Q.1. алға-артқа тербелу

2. I.P.

6. "Тиіндер"

I.P. аяқтар аяқтың енінде, қолдар белдікте

C.1. орнында екі аяқпен секіру

7. Тыныс алу жаттығулары

Сейлеу. Таңертен жалқау болмаңыз,

Жаттығуға барыңыз.

Кішкентай доппен №13 таңертеңгілік жаттығулар кешені

Колоннада бір-бірлеп жүру, саусақпен жүру, қолды белдіктे ұсташа. Женіл жүгіру. 2 бағаннан тұратын құрылыш.

1. "Допты ауыстыр"

I.P. О.S. он қолдағы доп

B.1. қолды екі жаққа көтеру

2. қолды жоғары көтеріп, допты сол қолға беру

3. қолды екі жаққа

4. I.P.

2. "Допты домалату"

I.P. аяқтар иық енінде, доп он қолда

C.1. алға еңкейініз, долты он (сол) аяқтан солға (онға) айналдырыңыз.

2. I.P.

3. "Бұрылыштар"

И.П. отыру, аяқты айқастыру, допты он (сол) қолда

C.1. онға (солға) бұрылышыңыз, қолыңызды бір жаққа қойыңыз

2. I.P.

4. "Балық"

И.П. асқазанға жатып, доп екі қолмен алдыңызда

C.1. іілу, допты алға және жоғары көтеру

2. I.P.

5. "Отыру"

I.P. аяқтың ені бойынша аяқтар, он (сол) қолдағы доп

1. отырыңыз, допты еденге қойыңыз (алыңыз).

2. I.P.

6. "Секіргіштер"

I.P. аяқтың ені бойынша аяқтар, он қолдағы доп

C.1. орнында екі аяқпен секіру

7. Тыныс алу жаттығулары

Сейлеу. Таңертең жалқау болмаңыз,

Жаттығуға барыңыз.

№14 "Матрешкалар" таңертеңгілік жаттығулар кешені

Колоннада бір-бірлеп жүру, саусақпен жүру, қолды белдікте ұсташа. Женіл жүгіру. Тізені жоғары көтеріп жүгіру. 2 бағаннан тұратын құрылыш.

1. "Матрешкалар билейді"

I.P. аяқтар аяқтың енінде, қолдар тәменде

C.1. қолды екі жаққа жайып, иықты жоғары көтеру

2. қолдарыңызды қойып, "О!" деп айтыңыз.

2. "Матрешкалар тағым етеді"

I.P. аяқтар аяқтың енінде, қолдар тәменде

C.1. алға еңкейу, қолды артқа тарту

2. I.P.

3. "Матрешкалар тербеледі"

I.P. аяқтар иық енінде, қолдар белдікте

C.1. онға (солға) еңкейту

2. I.P.

4. "Матрешкалар бұлак жасайды"

I.P. аяқтар аяқтың енінде, қолдар белдікте

B.1. жартылай орындық

2. I.P.

5. "Матрешкалар жоғары-тәмен"

И.П. өкшеге отыру, қолды белдікте ұсташа

B.1. тізе бүгіп, қолды жоғары көтеру, созылу

2. I.P.

6. "Матрешкалар секіреді"

I.P. аяқтар бірге, қолдар белдікте

С.1. орнында екі аяқпен секіру
7. Тыныс алу жаттығулары
Сейлеу. Таңгертең жалқау болмаңыз,
Жаттығуга барыңыз.

Қазан айы Кіші топ Таңғы жаттығу кешені

Кіші топтарға арналған таңғы жаттығулар тонтың энергиясын көтеруге, оянуға және жақсы көңіл-күйге жетуге көмектеседі. Міне, кіші топ үшін таңғы жаттығудың қарапайым үлгісі:

Жаттығу кешені: 1.

Женіл созылу (5 минут)

- Мойынды айналдыру: алға, артқа, онға, солға.
- Қолды жоғары созу: аяқтар иық деңгейінде тұрып, қолды жоғары созу.
- Белді айналдыру: белді онға және солға айналдыру.

Жаттығу кешені: 2.

Кардио жаттығулар (5-7 минут)

- Жерде жүгіру: бір орнында тұрып, тізелерді жоғары көтеріп жүгіру (1-2 минут).
- Женіл секірулер: тік тұрып, женіл секірістер жасау (1-2 минут).
- Қолмен орындалатын жаттығулар: отырып тұру немесе шынтақты бүгіп итерулер (1-2 минут).

Жаттығу кешені: 3.

Күш жаттығулары (5 минут)

- Отырып тұру: 15-20 рет.
- Планка: 30 секундтан бастап, уақытты біртіндеп ұзарту.
- Шынтақпен итеру: 10-15 рет.

Жаттығу кешені: 4

. Релаксация және тыныс алу жаттығулары (3 минут)

- Терен тыныс алу: мұрынмен терен дем алып, ауыз арқылы ақырын шығару.
- Қолдар мен аяктарды босатып, денені толық босаңсыту.

Жаттығу кешені: 5

Секірулер (2-3 минут) – бала өз орнында женіл секіріп ойнауы керек.

- Қол шапалақтау (2 минут) – орындарында тұрып, жоғары және төмен қол шапалақтау.
- Шенбер жасау (2 минут) – бала қолдарын жайып, денесін шенбер жасап айналдырады.
- Орындарынан жоғары секіру (10 рет).

Жаттығу кешені: №6

Жұру және токтау ойыны (5 минут) – бала белменің ішінде жүреді, "Токта!" деген сигналды естігендеге тоқтайды.

- Аюша еңбектеу (2 минут) – бала еденде төрт аяқтап аюша еңбектейді.
- Долты домалату (5 минут) – долты алға-артқа домалатып ойнау.

Жаттығу кешені: №7

Қолдарын жоғары көтеріп созылу (2 минут) – бала биікке жетуге тырысып, қолдарын жоғары созады.

- Қабыргамен жүру (5 минут) – қабыргаға жақын жүріп, қолмен тірек етіп жүру.
- Қоянша секіру (3 минут) – екі аяқпен жерден жоғары секіру.

Жаттығу кешені: №8

Женіл жүгіру (5 минут) – бір орында жүгіру немесе бөлме ішінде жүгіру.

- Көлік жүргізу ойыны (5 минут) – бала қолдарымен руль жүргізіп жатқандай жасап, жүреді.
- Көтеріліп-тұсу (2 минут) – бала орындыққа отырып, қайтадан тұрып көтеріледі.

Жаттығу кешені: №9

- Қолдармен иықтарға тигізу (2 минут) – бала қолдарын жоғары көтеріп, иығына тигізеді.
- Аяқпен жорғалау (5 минут) – аяқтарын алдыға тартып, жерде жорғалап жүру.
- Женіл секірулер (3 минут) – бала өз орнында женіл секіре алады.

Жаттығу кешені: №10

- Би (5 минут) – балага ұнайтын әуенді қосып, еркін би қимылдарын жасау.
- Кемпірқосақ жасау (2 минут) – бала қолдарын жоғары көтеріп, ұлken дуга жасап, кемпірқосақ бейнесін жасайды.
- Доңты жоғары лақтыру (3 минут) – бала доңты жоғары лақтырып, ұстап алады.

Жаттығу кешені: №11

- Қолдарын айналдыру (3 минут) – қолдарын алға және артқа айналдыру.
- Женіл секіру (2 минут) – орнында тұрып, жайлап секіру.
- Тыныс алу жаттығулары (2 минут) – мұрынмен терең тыныс алып, ауызбен шыгару.

Таңғы жаттығу кешені

Қараша Кіші топ «Сұнқар» 2жас

Таңтеренгі жаттығу №1

Жапы жаттығулар

Жерге созылған жіпті немесе лентаны қойып, бала сол жіп бойымен тізесін бүкпей жүріп өтүге тырысады. Бұл жаттығу қымылдық үйлесімділік пен тұрақтылықты дамытады

Таңтеренгі жаттығу №2

Бала қолдарын жоғары көтеріп, «Күнге сәлем!» деп айтады. Қолды жоғары көтеріп, кішкене созылып, содан соң қолдарын төмен түсіреді. Жаттығуды 3-4 рет қайталауға болады.

Таңтеренгі жаттығу №3

Балалар аяқтарын аздап ашып, қолдарын жоғары көтеріп, «ағаш секілді тік тұруға» тырысады. Жел соққан кезде, денелерін онға, солға жайлап қисайтады. Бұл жаттығуды 3 рет қайталауды.

Таңтеренгі жаттығу №4

Бала тізесін бүгіп, алақандарын алдына қояды да, қоян секілді жеңіл секіреді. Секіруді 4-5 рет қайталау жеткілікті.

Таңтеренгі жаттығу №5

Балалар жеңіл терең тыныс алып, мұрынмен дем алады және ауыз арқылы жайлап шығарады. Оларға «жел сияқты жұмсақ тыныс алушы» елестетуді ұсыну.

Таңтеренгі жаттығу №6

Балалар құс сияқты қолдарын жаяды, онға-солға жайлап қағады. Бұл жаттығуды 4-5 рет қайталау ұсынылады

Балалар қолдарын жайып, жеңіл жүгіріп, көбелек сияқты ұшады.

Таңтеренгі жаттығу №7

Жаттығуды бастамас бұрын балалармен бірге амандасу, жаттығудың көңілді өтетіні туралы айту.

Тыныс алу жаттығулары: Терен тыныс алып, ауаны шыгару. Балаларга мұрны арқылы дем алушы, ауыз арқылы дем шыгаруды үрету. (2-3 рет қайталу)

Таңертенгі жаттығу №8

Қолды көтеру мен түсіру: Балаларға қолдарын жоғары көтеріп, тәмен түсіруді көрсету. Бұл жаттығу иық және қол бұлшықеттерін нығайтуға көмектеседі. (3-4 рет қайталу)

Бұрылу қозғалысы: Балалармен бірге онға және солға бұрылуды көрсету. Мұнда қолдарды белге қояды, иықпен бұрылу жасалады. (2 рет әр бағытқа қайталу)

Таңертенгі жаттығу №9

Орнында жүру: Балалармен бірге қолдарын қымылдатып, орнында жүріп көрініздер. Кадамдарды жеңіл және ырғақты жасау. (1 минут)

Секіру: Балаларға бірге секіруді көрсетініздер. Бұл кезде қос аякпен орнында секіру (5-6 рет).

Таңертенгі жаттығу №10

Қолды шапалактау: Балалар қолдарын жоғары көтеріп, қол шапалактау жаттығуын жасау

Жаттығуды аяқтау: Терен тыныс алып, жеңіл демалысмен жаттығуды аяқтау.

Таңертенгі жаттығу №11

"Кебелек" жаттығуы: Балалар орындарында отырып, аяқтарын "кебелек" сияқты қымылдатады. Екі табанды біріктіріп, тізелерін жоғары-тәмен қозғалтады. Бұл жамбас және аяқ бұлшықеттерін созуға көмектеседі. (10 рет қайталу)

"Поезд" жаттығуы: Балалар қолдарын алға созып, қатарласа "поезд" тәрізді жүріп өтеді. Қолдарын айналдырып, өздерін поезд сияқты елестетеді. Бұл жаттығу тепе-тендікті сақтауга көмектеседі. (1 минут)

Таңертенгі жаттығу 12

"Жапырақ" жаттығуы: Балалар еденге отырады, қолдарын жайып, желмен ұшып бара жатқан жапырақтар сияқты денелерін онға, солға, алдыға енкейтеді. Бұл жаттығу арқаны созып, денені икемділікке үйретеді. (Әр бағытқа 3-4 рет)

Таңертенгі жаттығу №13

"Шарды үрлеу" жаттығуы: Балаларға үлкен шарды үрлеп жатқандай терен тыныс алушы және ауаны шыгару кезінде қолдарын жайлап тәмен түсіруді көрсетініз. Бұл жаттығу тыныс алушы жақсартуга көмектеседі. (3-4 рет)

Коян секіру" жаттығуы: Балалар екі қолдарын алдыға қойып, екі аяқпен қосылып секіреді. Бұл жаттығу аяқ бұлшықеттерін ныгайтады. (5-6 рет)

Таңертеңгі жаттығу №14

"Тауықтар" жаттығуы: Балалар тізелерін қолмен ұстаган күйі, онға және солға секіреді. Бұл тепе-тендікті және үйлестіруді дамытады. (Әр бағытқа 3 рет)

Қолды сілкіп тастау: Жаттығуды жөнілдету үшін қолдарын серпітіп, сілкіп алады. Бұл қан айналымын жақсартады және балаларды сергітеді.

Таңертеңгі жаттығу №15

"Қарлығаш" жаттығуы: Балалар бір аяғымен тұрып, екінші аяғын артқа созып, қолдарын екі жаққа қойып, тенденкті сақтап тұрады. Аяқтарын алмастырып орындауга болады. Бұл жаттығу тепе-тенденкті сактауға және дене бақылауын дамытуға көмектеседі. (Әр аяқпен 2-3 рет)

Таңертеңгі жаттығу №16

"Шаршаған аю" жаттығуы: Балалар екі қолын еденге қойып, екі аяқпен ептең жүріп өтеді. Бұл дененің созылуына және белдің икемділігін арттыруға көмектеседі. (1 минут)

"Балға шапшаң қадамдар" жаттығуы: Балалар орнында тұрып, шапшаң қадамдармен жоғары және төмен қозгалады. Бұл жаттығу жүрек-қантамыр жүйесін ныгайтады. (30 секунд)

Таңертеңгі жаттығу №17

"Көңілді эткеншек" жаттығуы: Балалар қолдарын белге қойып, он және сол жаққа кезек-кезек енкейеді. Бұл белдің икемділігін және қымылдардың үйлесімділігін арттырады. (Әр жаққа 5 рет)

"Гүл тери" жаттығуы: Балалар еденнен "гүлдерді" теріп алып, жоғары көтеріп, қайта қойып жүргендей қымылдар жасайды. Бұл қол және белдің созылуын қамтамасыз өтеді. (1 минут)

Таңертеңгі жаттығу №18"

"Аюдың қадамдары" жаттығуы: Балалар қолдарын жерге қойып, аяқтарымен қатар жүріп "аюдың дамдары" сияқты ешпен алға-артқа қозгалады. Бұл аяқ және қол бұлшықеттерін ныгайтуға көмектеседі. (1 минут)

"Аспанға қол созу" жаттығуы: Балалар қолдарын жоғары көтеріп, аспанға қол жеткізгісі келгендей көтеріледі. Бұл жаттығу арқаны созып, тыныс алушы жақсартады. (5-6 рет)

Таңертеңгі жаттығу №19

"Шенбер жасау" жаттығуы: Балалар шенбер жасап тұрады, өздері бір-бірімен амандастып, күлімдейді. Бұл тоңтағы бірлікті ныгайтады және балалардың эмоционалдық көніл-күйін жақсартады.

Таңертеңгі жаттығу №20

«Тенізде жұзу»

Мақсаты: Қол бұлшық еттерін және жалпы дene координациясын дамыту.

Өткізу тәсілі: Балалар еденге жатып, қолдары мен аяқтарын көтеріп, жүзу қимылдарын жасайды. Бұл жаттығу арқаны, иық және аяқ бұлшық еттерін нығайтуға көмектеседі.

Әдіскер: *Дарын Кожумурзаева*

**Кіші «Сұнқар» тобы
Таңғы жаттығу Желтоқсан**

Таңғы жаттығу №1

Қарапайым қымылдар мен икемділікті дамыту

Жүру: Адымдап жүру, аяқтың ұшымен жүру, артқа жүріп көргенін қайталу.

Аяқтарды созу: Қолды белге қойып, екі аяқпен бірдей алға енкейіп, қолды аяқтың ұшына жеткізу.

Қолды көтеру: Қолды жоғары көтеру, кеңірек ашып, денені оң және солға бұру.

Женіл секіру: Орындықтан тәмен түсіп, екі аяқпен бірдей секіру.

Таңғы жаттығу №2

Тепе-тендікті дамыту

Арқанмен жүріп өту: Тепе-тендік сақтау үшін жерге қойылған арқанның үстімен жүру.

Женіл секіру: Бір аяқпен секіріп, жерге келіп, тепе-тендік сақтау.

Қолды көтеру: Жоғарыға қарау, қолды жоғары көтеріп, денені оң және солға бұру.

Бір орында тұру: Бір аяқпен тұрып, бір минутқа дейін тепе-тендікті сақтау.

Таңғы жаттығу №3

Қимыл мен ырғақ

Әнмен серікtesу: Музыкамен қымылдарды орындау (қолмен соғу, аяқпен шапалақтау).

Ырғақты жүгіру: Әннің ырғақтарына сай жүгіру.

Қарапайым би қымылдары: Әнмен бірге айналу, қолды жоғары көтеру, тәмен түсіру.

Қолды сермен қозғалту: Әуенмен бірге женіл қозғалу, қолды алдыға және артқа сермен қимыл жасау.

Таңғы жаттығу №4

Жылдамдық пен ептілікті дамыту

Женіл жүгіру: 3-5 метр қашықтықты адымдап жүгіру.

Аяқтарды жылдам қозғалту: Аяқтың ұшымен тез жүру, қолды жоғары көтеру.

Аяқпен тепе-төндікті сақтау: Жерге қойылған белгіге жақында, аяқты жылдам ауыстырып жүру.

Қосу және бөлу: Бір жерде тұрып, бір аяқпен секіруді екі рет қайталау

Таңғы жаттығу №5

Женіл жүгіру: Балалармен бірге топ болып 2-3 метр қашықтықты жүгіру. Қолды көтеру және алға енкею: Қолды жоғары көтеріп, денені бұрып, алға енкею.

Секіру: Екі аяқпен жерге секіріп түсү.

Женіл би қимылдары: Әнмен бірге топ болып би қимылдарын қайталау.

Жаттығу кешені: 6

Секірулер (2-3 минут) – бала өз орнында женіл секіріп ойнауы керек.

- Қол шапалақтау (2 минут) – орындарында тұрып, жоғары және төмен қол шапалақтау.
- Шеңбер жасау (2 минут) – бала қолдарын жайып, денесін шеңбер жасап айналдырады.
- Орындарынан жоғары секіру (10 рет).

Жаттығу кешені: №7

Жұру және тоқтау ойыны (5 минут) – бала бөлменің ішінде жүреді, "Тоқта!" деген сигналды естігенде тоқтайды.

- Аюша енбектеу (2 минут) – бала еденде төрт аяқтан аюша енбектейді.
- Допты домалату (5 минут) – допты алға-артқа домалатып ойнау.

Жаттығу кешені: №8

Қолдарын жоғары көтеріп созылу (2 минут) – бала биікке жетуге тырысып, қолдарын жоғары созады.

- Қабыргамен жұру (5 минут) – қабыргаға жақын жүріп, қолмен тірек етіп жұру.
- Қоянша секіру (3 минут) – екі аяқпен жерден жоғары секіру.

Жаттығу кешені: №9

- Қолдармен иықтарға тигізу (2 минут) – бала қолдарын жоғары көтеріп, иығына тигізеді.
- Аяқпен жорғалау (5 минут) – аяқтарын алдыға тартып, жерде жорғалап жұру.
- Женіл секірулер (3 минут) – бала өз орнында женіл секіре алады.

Жаттығу кешені: №10

- Би (5 минут) – балаға ұнайтын әуенде қосып, еркін би қимылдарын жасау.
- Кемпірқосақ жасау (2 минут) – бала қолдарын жоғары көтеріп, үлкен доға жасап, кемпірқосақ бейнесін жасайды.
- Допты жоғары лақтыру (3 минут) – бала допты жоғары лақтырып, ұстап алады.

Таңғы жаттығу №11

Қозғалыс және дене бітімін нығайту

Қадам жасау: Қолды белгे қойып, бір қадам алға адымда, артқа оралу.

Аяқпен жүгіріп өту: Қысқа қашықтықта екі аяқпен жеңіл жүгіру.

Секіру: Екі аяқпен жерден жоғары секіру, төмен түсіп, он қолды жоғары көтеру.

Қолды қозғалу: Аяқтың ұшымен жұру кезінде қолды жоғары көтеру.

Таңғы жаттығу №12

Тепе-төндік сақтау

Арқанмен жұру: Жерге қойылған арқанның үстімен жұру.

Бір аяқпен тұру: Бір аяқпен 10 секунд тұрып, тепе-төндікті сақтау.

Тепе-төндікті сақтау: Кішкене заттың үстінде (корапша немесе кіші орындық) жұру.

Секіру: Екі аяқпен жерге секіріп, тепе-төндік сақтау

Таңғы жаттығу №13

Қозғалыс және серпінділік

Адымдаш жүгіру: Қысқа қашықтықта жылдам адымдаш жүгіру.

Секіру: Бір аяқпен алға секіру, кейін екі аяқпен секіру.

Қолды сермен қимыл жасау: Қолды алдыға және артқа сермен, жылдам қимылдар жасау.

Қозғалысты қайталау: Бір орында тұрып, бірнеше рет секіріп, кейін жүгіру.

Таңғы жаттығу №14

Қимыл үйлесімділігі және ырғак

Қолды соғу: Музыкамен бірге қолды соғу.

Аяқпен ырғақтау: Аяқпен топыраққа ырғақты соғу.

Қимылдарды қайталау: Қолмен аяқтың қозғалысын әр түрлі бағытта қайталау. Қимылды ойын: Балалармен бірге жеңіл би қимылдарын орындау.

Таңғы жаттығу: 15. Жеңіл созылу (5 минут)

- Мойынды айналдыру: алға, артқа, онға, солға.

- Қолды жоғары созу: аяқтар иық деңгейінде тұрып, қолды жоғары созу.

- Белді айналдыру: белді онға және солға айналдыру

Таңғы жаттығу: 16

2. Кардио жаттығулар (5-7 минут)

- Жерде жүгіру: бір орында тұрып, тізелерді жоғары көтеріп жүгіру (1-2 минут).

- Жеңіл секірuler: тік тұрып, жеңіл секірістер жасау (1-2 минут).

- Қолмен орындалатын жаттығулар: отырып тұру немесе шынтақты бүгіп итерулер (1-2 минут).

Таңғы жаттығу 17. Күш жаттығулары (5 минут)

- Отрып тұру: 15-20 рет.

- Планка: 30 секундтан бастап, уақытты біртіндеп ұзарту.

- Шынтақпен итеру: 10-15 рет.

Таңғы жаттығу: 18. Релаксация және тыныс алу жаттығулары (3 минут)

- Терещ тыныс алу: мұрынмен терещ дем алып, ауыз арқылы ақырын шығару.

- Қолдар мен аяқтарды босатып, денені толық босаңсыту.

Таңғы жаттығу 19

1. Жеңіл созылу (5 минут)

- Мойынды айналдыру: алға, артқа, онға, солға.

- Қолды жоғары созу: аяқтар иық деңгейінде тұрып, қолды жоғары созу.

- Белді айналдыру: белді онға және солға айналдыру

Әдіскер: *А. Камшуралба*

Қантар айы

Кіші «Сұнкар» тобы

Жаттығу кешені

Жаттығу кешені: 1. Күш жаттығулары (5 минут)

- Отрып түрү: 15-20 рет.
- Планка: 30 секундтан бастап, уақытты біртіндеп ұзарту.
- Шынтақпен итеру: 10-15 рет.

Жаттығу кешені: 2. Релаксация және тыныс алу жаттығулары (3 минут)

- Терен тыныс алу: мұрынмен терен дем алғып, ауыз арқылы ақырын шығару.
- Қолдар мен аяктарды босатып, денені толық босаңсыту.

Жаттығу кешені: 3. Жеңіл созылу (5 минут)

- Мойынды айналдыру: алға, артқа, онға, солға.
- Қолды жоғары созу: аяқтар иық деңгейінде тұрып, қолды жоғары созу.
- Белді айналдыру: белді онға және солға айналдыру

Жаттығу кешені: 4

Секірулер (2-3 минут) – бала өз орнында жеңіл секіріп ойнауы керек.

- Қол шапалактау (2 минут) – орындарында тұрып, жоғары және төмен қол шапалактау.
- Шеңбер жасау (2 минут) – бала қолдарын жайып, денесін шеңбер жасап айналдырады.
- Орындарынан жоғары секіру (10 рет).

Жаттығу кешені: №5

Қолдарын жоғары көтеріп созылу (2 минут) – бала биікке жетуге тырысып, қолдарын жоғары созады.

- Қабыргамен жүру (5 минут) – қабырга жақын жүріп, қолмен тірек етіп жүру.
- Қоянша секіру (3 минут) – екі аяқпен жерден жоғары секіру.

Жаттығу кешені: №6

- Қолдармен иықтарға тигізу (2 минут) – бала қолдарын жоғары көтеріп, иығына тигізеді.
- Аяқпен жоргалуа (5 минут) – аяқтарын алдыға тартып, жерде жоргалап жүру.
- Жеңіл секірулер (3 минут) – бала өз орнында жеңіл секіре алады.

Жаттығу кешені: №7

- Би (5 минут) – балаға ұнайтын әуенді қосып, еркін би қимылдарын жасау.
- Кемпірқосақ жасау (2 минут) – бала қолдарын жоғары көтеріп, үлкен дода жасап, кемпірқосақ бейнесін жасайды.
- Допты жоғары лақтыру (3 минут) – бала допты жоғары лақтырып, ұстап алады.

Жаттығу кешені: 9. Жеңіл созылу (5 минут)

- Мойынды айналдыру: алға, артқа, онға, солға.
- Қолды жоғары созу: аяқтар иық деңгейінде тұрып, қолды жоғары созу.
- Белді айналдыру: белді онға және солға айналдыру

Жаттығу кешені: 10

Кардио жаттығулар (5-7 минут)

- Жерде жүгіру: бір орында тұрып, тізелерді жоғары көтеріп жүгіру (1-2 минут).
- Жеңіл секірулер: тік тұрып, жеңіл секірістер жасау (1-2 минут).
- Қолмен орындалатын жаттығулар: отырып тұру немесе шынтақты бүтіп итерулер (1-2

минут).

Жаттығу кешені: 11

Күш жаттығулары (5 минут)

- Отырып тұру: 15-20 рет.
- Планка: 30 секундан бастап, уақытты біртіндең ұзарту.
- Шынтақпен итеру: 10-15 рет.

Жаттығу кешені: 12

Релаксация және тыныс алу жаттығулары (3 минут)

- Терен тыныс алу: мұрынмен терен дем алыш, ауыз арқылы ақырын шығару.
- Қолдар мен аяқтарды босатып, денені толық босаңсыту.

Жаттығу кешені: 13

Женіл созылу (5 минут)

- Мойынды айналдыру: алға, артқа, онға, солға.
- Қолды жоғары созу: аяқтар иық деңгейінде тұрып, қолды жоғары созу.
- Белді айналдыру: белді онға және солға айналдыру

Таңғы жаттығу №13

Жүгіру: Қысқа қашықтыққа адымдал жүгіру.

Секіру: Екі аяқпен жерден жоғары секіру.

Адымдал өту: Бір қадам алға адымдал, қайта артқа жүгіру.

Кұлау және тұру: Жерге отыру және қайта тұру.

Таңғы жаттығу №14

Жүгіру мен жүріс: Жүгіру және баяу жұру кезінде ыргакты ұстап, қадамдарды үйлестіру.

Қолды алға созу: Қолды алға қарай созып, кейін қайта алыш келу.

Шеңбер жасап жүгіру: Балалармен бірге шеңбер жасап жүгіру және қолды сілку.

Би қимылдары: Музыкамен би қимылдарын орындау.

Таңғы жаттығу №15

Бір қадам алға: Бір қадам алға адымдал, артқа жүгіру.

Тенгерім: Арқаның үстінен жүріп, тепе-тендік сақтап жұру.

Шаршының ішіне қадам жасау: Шаршының ішіне аяқпен қадам басып өту.

Секіру: Екі аяқпен жоғары секіріп, жерге тұсу.

Таңғы жаттығу №16

Секіру: Екі аяқпен жерге жоғары секіріп, төмен тұсіп, қайта секіру.

Бір орында тұрып секіру: Бір орыннан секіріп, сонында тұрып жаттығу.

Қолды қозғалу: Қолды жоғары көтеріп, аяқпен сермеу.

Денені жылдыту: Женіл жаттығуларды орындал, денені қыздыру.

Таңғы жаттығу №17

Жүгіру мен жүріс: Жүгіру және баяу жұру кезінде ыргакты ұстап, қадамдарды үйлестіру.

Қолды алға созу: Қолды алға қарай созып, кейін қайта алыш келу.

Шеңбер жасап жүгіру: Балалармен бірге шеңбер жасап жүгіру және қолды сілку.

Би қимылдары: Музыкамен би қимылдарын орындау.

Таңғы жаттығу №18

Тепе-тендікті дамыту

Арқанмен жүріп өту: Тепе-тәндік сақтау үшін жерге қойылған арқанның үстімен жүру.
Женіл секіру: Бір аяқпен секіріп, жерге келіп, тепе-тәндік сақтау.
Қолды көтеру: Жоғарыға қарау, қолды жоғары көтеріп, денені оң және солға бұры.
Бір орында тұру: Бір аяқпен тұрып, бір минутқа дейін тепе-тәндікті сақтау.

Таңғы жаттығу №19

Қимыл мен ырғақ

Әнмен серікtesу: Музыкамен қимылдарды орындау (қолмен соғу, аяқпен шапалақтау).
Ырғақты жүгіру: Әннің ырғақтарына сай жүгіру.

Қарапайым би қимылдары: Әнмен бірге айналу, қолды жоғары көтеру, тәмен түсіру.

Қолды сермен қозғалту: Әуенмен бірге женіл қозғалу, қолды алдыға және артқа сермен қимыл жасау.

Таңғы жаттығу №20

«Аққала мүсіндейміз»

○ Денені алға ііп, қар алыш, жоғары көтеру қимылын қайталау – 3-5 рет.

«Боран соғады»

○ Терен дем алыш, ауаны үрлеу («жел есті») – 3 рет.

«Аққала айналамыз»

○ Белді айналдыру – 3 реттен әр жаққа.

«Қар лақтырамыз»

○ Орындарында тұрып, қолдарымен алға созылып «қар лақтыру» – 5 рет.

Таңғы жаттығу №21

«Бұғының мүйізі»

○ Қолды жоғары көтеріп, саусактарды ашу-жабу – 3-5 рет.

«Аю қалай жүреді?»

○ Еңбектеу немесе аяқпен баяу қозғалу – 3 рет.

«Қар ұшқыны»

○ Саусактарды ашып, қолды жан-жаққа жайып, айналу – 5 рет.

«Қар күрейміз»

○ Екі қолмен күрек ұстап, еңкею және жоғары көтерілу – 5 рет.

Таңғы жаттығу №22

«Қысқы жел»

• Қолды жан-жаққа созып, терен дем алу – 3 рет.

«Ағаштар тербеледі»

• Денені онға-солға еңкейту – 5 рет.

«Қар үстінде із қалдыру»

• Бір орында тұрып, аяқтарын алмастыра басу – 5-7 рет.

«Шанамен сырғанаймыз»

• Алға еңкейіп, қолдарын жылжыту («шанғы тебу») – 5 рет.

Әдіскер: *М. А. Кашурдаева.*